

Téma prostoru a geometrie není v díle brněnského malíře, absolventa FAVU, žáka prof. Načeradského, Lukáše Orlity (1974), tématem novým. Ve své základní podstatě jde o nové uchopení problematiky geometrie v prostoru nově přiznaného obrazového pole, ve kterém geometrické prvky, odpoutané od přímočaře trojdimenzionálních schémat, levitují v prostředí. To je utvářeno hapticky přiznanými plochami s různými strukturami a tlumenou barevností, která v některých případech inklinuje k barevnosti poněkud pochmurnější, než jsou Orlitovy malby, které vznikaly v období jeho tzv. Spaces. Rozklady geometrických těles, znovu přiznání obrazové plochy a její haptická povaha vedou paradoxně ke znovuvzkříšení prostoru, ale nikoli opartově trojdimenzionálního, ale malířsky abstraktního.

U zrodu tohoto projevu stojí práce autora se šablonami, které dílčí způsobem vyjímají prvky trojdimenzionálních prostorů ve své multiplikaci vytvářejí novou estetickou hodnotu Orlitových děl. Ta přenáší svoji vnitřní významovou váhu od hyperrealistické věrnosti vyprázdněného námětu k mnohoznačnosti děl, jejichž podstata má abstrahující ráz. Orlita pracuje se strohostí a ostroší rozkládaných geometrických těles, podaných v textovaných plochách, zastupujících mužský princip, v kontrastu

k oblinám

a prostorovostí podložky, která zastupuje ženský princip. Takto vznikající obrazy-objekty, nazvané mandorly či pavézy, slouží jako aktivní plochy k odrazu energií a pohybují se na hraně díla klasické malířské povahy a prostorového artefaktu s dekorativními funkcemi.

Dekoratívnost je však pouze povrchoým zastřením úvah autora v intencích překvapivě alchymistických kategorií. Nigredo, albedo, rubedo, atp., jako stavy duše a věcí, dávají dílům záhadnost světu „posvátných geometrií“, projevující se i v autorově funerální tvorbě (náhrobek Hany Netušilové na brněnském Ústředním hřbitově), kde jsou použity prvky vzácných spirál. Jejich průměty můžeme nalézt i u některých geometricko-prostorových artefaktů tohoto období.

Jedná se o výrazný cyklus v autorově tvorbě a životě který má vést k obrodě skrze prožití stavů umrtvení a nehybnosti, zastavení v čase. Tuto práci provázejí experimenty s nakláněním obrazových ploch a relativizací zorného pole vymezovaného albertiovsky okrajem rámu. Práce s geometrickými tělesy, blízkými platonské geometrii, připomíná hru s elementy ohně a ostrošti, kterou mají v sobě zakódovánu a mají dávat impuls nejen k vizuální ale i vitální aktivitě. V přípravách k provedení děl dochází i u Orlity k určitému ústupu počítačového rozpracování. To bylo téměř nemyslitelné při práci na Spaces. Vznikají pouze malé skici, počítač se, spolu s autorovou invencí, místo „centrálního mozku“ celé akce stává pouze podpůrným prostředkem. „Začal jsem věřit vlastní kresbě.“, říká sám Lukáš.

Lukáš Orlita, jehož dílo z posledních let (2014-2016) zde uvádíme, je představitelem typu tvorby, které postmoderní teorie klasifikují spíše než jako tradici v novém, tradici nového. Dovolím si však tvrdit, že autor zapojuje rovnou měrou obě tyto tendence

ve vzácné vyváženosti, v neustálé vizuální inovativnosti a zároveň v nečekané obsahové textuře alchymie a pradávne „posvátné geometrie“, které jeho díla obestírají jako stříbrná pavučina a dodávají malbám a objektům na zvláštní enigmatické atraktivitě.